

Аналіз функціонування англійської та інших мов вказує на те, що жінки у своїй мовленнєвій практиці, як правило, більш консервативні, ніж чоловіки: зазвичай усі інновації потрапляють у мову через чоловіче мовлення. Як наслідок, жіночі форми за походженням більш застарілі, ніж чоловічі: мовні зміни виникають перш за все у мові чоловіків [1].

Список використаних джерел:

1. Вахтин Н.Б., Головка Е.В. Социолінгвістика и социология языка. – Санкт-Петербург: Издательский центр «Гуманитарная академия», Европейский университет в Санкт-Петербурге, 2004. – 336 с.
2. Николаенко Н.Н. Асимметрия полушарий мозга и цветовосприятие // Взаимоотношение полушарий мозга. – Тбилиси, 1982. – С. 23-35.
3. Пауль Г. Принципы истории языка. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1960. – 500 с.
4. Qi Pan. On the Features of Female Language in English // Theory and Practice in Language Studies. – 2011. – Vol. 1. – No. 8. – P. 1015-1018.
5. Steckler N., Cooper W. Sex Differences in Color Naming of Unisex Apparel // Anthropological Linguistics. – 1980. – V. 22. – No. 9. – P. 373-381.
6. Xiufang Xia. Gender Differences in Using Language // Theory and Practice in Language Studies. – 2013. – Vol. 3. – No. 8. – P. 1485-1489.

Щербицька В.В.

асистент,

Дніпропетровська державна фінансова академія

АВТОБІОГРАФІЯ ЯК ЛІТЕРАТУРНИЙ ЖАНР ТЕКСТОВОГО ВТІЛЕННЯ ГЕНДЕРУ АВТОРА

Автобіографія привертає увагу дослідників різних напрямків і наук. Вивчення автобіографічного жанру здійснюється у філософії (О.С. Гребенюк, С.В. Ковиршина), соціології (С.А. Губіна), психології (В.В. Нуркова, Ю.Б. Шликова), історії (Л.Н. Купріченко). У літературознавстві в цій області виділяються праці таких вітчизняних а західних вчених як А.В. Антюхов, Ю.П. Зарецький, Л.А. Мішина, Г. Міш, Ж. Гусдорф, У. Шумейкер, Х.Н. Уітеред, П.М. Спекс, У. Спенджемен, Дж. Олні, Е. Брюс, Л. Петерсен, Дж. Пиллинг, Б. Фінні, Ф. Лежен, Ж. Старобінській та ін.

В даний час лінгвістами, на матеріалі автобіографічної літератури, проведено велику кількість досліджень. У цих роботах розглядаються мовні особливості організації мемуарно-автобіографічних текстів (Н.А. Ніколіна, Є.Г. Новікова), стилістичні прийоми (Е.А. Кованова та ін.), засоби вираження об'єктивного і суб'єктивного фактора в жанрі автобіографії (Е.І. Голубєва), лексичні особливості (І.В. Белобородова, Т.А. Іванова та ін.), специфіка мовного функціонування категорій «простір» і «час» в автобіографічній прозі (Е.В. Погодіна), модальність як текстотворча категорія (Т.В. Романов).

Автобіографія, як жанр, має велику кількість визначень, однак, наведемо те, яке активно використовується в багатьох роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників: «Автобіографія є прозовим текстом з ретроспективною установкою, за допомогою якого реальна особистість розповідає про власне буття, причому робить наголос саме на своєму особистому житті, особливо на історії становлення своєї особистості» [6, с. 9].

Існує велика кількість визначень «автобіографії». Приміром, Г. Міш у своїй багатотомній праці «Історія автобіографії» [7, с. 78] розглядає автобіографію як універсальний історико-культурний феномен, який супроводжує всю культурну історію людства. Б. Фінні в науковій праці [5, с. 48] «Внутрішнє« я »: Британська літературна автобіографія ХХ століття», простежує історію жанру літературної автобіографії в англійській літературі до 80-х років ХХ століття і розглядає автобіографію як набір певних протиставлених категорій – батьки / діти; особистість / історія; достовірність / недостовірність; фактографічність / фікціональність.

Найбільш послідовно особливості автобіографії розглядається в літературознавчих дослідженнях, де розуміється як «літературний прозаїчний жанр; як правило, послідовний опис автором власного життя» [3, с. 12]. Необхідно відзначити, що в багатьох випадках важко провести різницю між автобіографією і мемуарами. Деякі дослідники відносять автобіографію до самостійного жанру, який слід відокремити від «суміжних жанрів: біографії, мемуарів, щоденника» [3, с. 14]. Автобіографія відрізняється від мемуарів тим, що її автор «робить наголос саме на своєму особистому житті, особливо, на історії становлення своєї особистості» [6, с. 26], тоді як автора мемуарів цікавить, насамперед, світ навколо, люди, події.

Однак більшість говорить про приналежність автобіографії до жанру мемуарної літератури (Л. Гараніна, В. Піскунова, Н. Великої, В. Барахова, А. Мельников). «Типологія мемуарів різноманітна – від «Сповіді» Руссо з її граничним саморозкриттям людини до хронікально-політичних спогадів мадам де Сталь («Десять років вигнання»)» [2, с. 31].

Виокремлюється таке поняття як «мемуари-автобіографії» як "вид джерел особистого походження, метою якого є встановлення вторинних соціальних зв'язків мемуариста в еволюційному цілому. Для них, принаймні на першому етапі їх існування, характерний довільний відбір інформації відповідно до індивідуальних уявленнями мемуариста" [1, с. 25].

Для автобіографії характерним є певний набір характеристик, які відзначені сучасними дослідниками: ретроспективність оповідання (Н.А. Ніколіна, Ф. Лежен «Автобіографія є розповідним текстом з ретроспективною установкою, за допомогою якого реальна особистість розповідає про власне буття» [6, с. 85]; хронологічне послідовний виклад подій (Н.А. Ніколіна; пам'ять (В.В. Нуркова, Є.В. Погодіна, Ю.Б. Шликова, А. Тартаковський та ін.); відкритість автобіографії (Н.А. Ніколіна та ін.); документальність; два тимчасових плани оповідача в сьогоденні і в минулому (А.В. Антюхов, Н.А. Ніколіна А. Галич та ін.); суб'єктивність, особистісний початок (А.В. Антюхов, А. Галич, Є.І. Л. Гінзбург, Є.В. Погодіна).

На сьогоднішній день виділяють декілька типів автобіографій, наприклад, традиційну, автобіографію духу і політичну автобіографію (Л.А. Мішина); художні, мемуарні та щоденникові автобіографічні тексти (В.В. Нуркова); діяльнісну, соціальну і екзистенційно-чуттєвий типи автобіографії (Ю.Б. Шликова).

На думку Левицького, "мемуарист, відтворюючи лише ту частину дійсності, яка перебувала в його полі зору, ґрунтується переваги на власних безпосередніх враженнях і спогадах; всюди на передньому плані або він сам, або його точка зору на описуване. Неповнота фактів і майже неминуча однобічність інформації надолужуються в мемуарах живим і безпосереднім вираженням особистості їх автора, що є цінним «документом» часу" [4, с. 13].

Виходячи з того, що особистість автора є головним елементом автобіографічного дискурсу, актуальним стає виявлення гендерного

фактора даного типу тексту. Авторство автобіографічного тексту не може бути гендерно нейтральною категорією. Текст, написаний жінкою (жіночий дискурс) буде являти собою іншу парадигму, ніж та, що створена автором-чоловіком. За допомогою вивчення простору жіночого і чоловічого дискурсу художнього твору стає можливим виявлення гендерної парадигми в рамках її реалізації в автобіографічному просторі. Очевидно, що автобіографічний жанр є плідним полем реалізації різних параметрів категорії ідентичності, які вербалізується на різних рівнях мовної структури. За аналогією з тим, що жіночий автобіографічний дискурс вважається «гендерно маркованим авторським дискурсом, інакше – дискурсом авторського мемуарно-автобіографічного оповідання, який був створений жінкою-автором» [4, с. 19], вважаємо, що і чоловічий автобіографічний дискурс є гендерно маркований авторським дискурсом.

Виявлення гендерного чинника в автобіографічних творах, дає змогу не тільки глибше проникнути в образний світ їх авторів, а і проаналізувати форми лінгвістичного вираження гендерної ідентичності в художніх творах письменників.

Список використаних джерел:

1. Данилевский И.Н. Источниковедение : Теория. История. Метод. Источники Рос. истории: Учеб. пособие для студентов вузов / И.Н. Данилевский, В.В. Кабанов, О.М. Медушевская, М.Ф. Румянцева; Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ин-т "Открытое о-во". М. : РГГУ, 2000. – 701 с.
2. Гинзбург Л. О психологической прозе. – М.: INTRADA. – 1999. – 416 с.
3. Мильчина В.А. Автобиография // Литературный энциклопедический словарь. М.: Сов. энциклопедия, 1987. – С. 12.
4. Минец Д.В. Гендерная концептосфера женского мемуарно-автобиографического дискурса: автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.01 / Д.В. Минец – Вологда, 2012.
5. Finney Brian. The Inner I: British Literary Autobiography of the Twentieth Century / Brian Finney. London, Boston: Faber and Faber, 1985. – 286 p.
6. Lejeune Ph. L'autobiographie en France / Ph. Lejeune. Paris, Seuil, 2000. – 192 p.
7. Misch G. A history of autobiography in antiquity: Part I / G. Misch. – L: Routledge, 2003. – 368 p.